

Olbrzymia osada sprzed dwóch tysięcy lat

30 września 2017

Olbrzymią osadę sprzed 2 tys. lat odkryli archeolodzy w woj. świętokrzyskim Olbrzymią osadę sprzed ok. 2 tys. lat odkryli naukowcy w Rzemienowicach (woj. świętokrzyskie). Składało się na nią m.in. kilkaset półziemianek, dziesiątki palenisk i pieców. O znalezisku poinformował PAP archeolog, Piotr Wroniecki.

Naukowcy odkryli starożytną osadę w 2012 r. w czasie wykonywania z pokładu samolotu zdjęć – na polach obsianych zbożem kolor roślin rosnących nad ukrytymi pod ziemią pozostałościami osady wyraźnie odróżniał się od otoczenia. W ten sposób mogli poznać nawet kształt i rozmiary poszczególnych domostw.

„Zarysy półziemianek były tak wyraźne, że już wtedy przypuszczałem, że osada może pochodzić sprzed ok. 2 tys. lat” – powiedział PAP kierownik projektu badawczego, Piotr Wroniecki.

W kolejnych latach archeolodzy wykonali szereg innych badań nieinwazyjnych, czyli takich, które nie wymagały przeprowadzenia wykopalisk i naruszenia warstw ziemi. Oprócz badań powierzchniowych polegających na zebraniu z powierzchni zabytków – głównie fragmentów naczyń ceramicznych (na ich podstawie wiek osady określono na od ok. 300 lat p.n.e. – 400 lat n.e.) i kamiennych narzędzi, naukowcy zastosowali również metody geofizyczne (pomiar pola magnetycznego i georadar).

„Dopiero w tym roku na bardzo ograniczoną skalę odbyły się wykopaliska, ale i bez nich z dużym prawdopodobieństwem byliśmy w stanie określić, czym mogły być odkrywane zarysy” – zaznacza Wroniecki. A wszystko to – jego zdaniem – właśnie dzięki zastosowaniu szerokiego spektrum metod nieinwazyjnych.

„Sukcesem badań jest nie tyle odkrycie nowej, nieznanej do tej pory nauce osady, co wypracowanie metody, która pozwala stworzyć klucz interpretacyjny do rozpoznania tego typu założeń osadniczych” – podkreślił Wroniecki.

Według części naukowców ten rejon, a co za tym idzie – również i osadę, ok. 2 tys. lat temu mógł zamieszkiwać jeden z ludów germańskich (to z nimi wielu archeologów identyfikuje tzw. kulturę przeworską). Na podstawie źródeł pisanych badacze wskazują, że mogli być to Wandalowie, znani ze złupienia Rzymu.

W czasie wykopalisk kierowanych przez Jana Bulaśa z Instytutu Archeologii UJ naukowcy przebadali relikty jednej z półziemianek w Rzemienowicach. Z opisu naukowców wynika, że była to lekka konstrukcja, prawdopodobnie o plecionkowej konstrukcji ścian, dachu wspartym na słupach nośnych (tzw. metoda na sochę i ślepię).

Wroniecki przypomniał, że w ostatnich latach dzięki wykopaliskom ratowniczym przeprowadzonym na trasach przebiegu budowanych autostrad archeolodzy rozpoznali kilka podobnych osad z tego samego okresu. „Dzięki temu mamy świetny materiał porównawczy” – dodał archeolog.

Osada zlokalizowana w Rzemienowicach, zdaniem kierownika projektu, doskonale wpisuje się w schemat rozplanowania osad z tego okresu. Wbrew dawniejszym opiniom wsie w tym okresie wcale nie były niewielkie – wręcz przeciwnie. Ta z Rzemienowic może mieć powierzchnię ponad 10 ha. Zdaniem Wronieckiego rozplanowanie osad ma wspólne punkty we wszystkich przypadkach. Oprócz pokaźnych rozmiarów składały się w trzech podstawowych komponentów: półziemianek (ich na nowo odkrytym stanowisku było aż kilkaset), długich domów słupowych i dużych skupisk palenisk. Między półziemiankami znajdowały się również duże piece, zapewne do wypalania naczyń ceramicznych lub wapna.

Badania nieinwazyjne w Rzemienowicach prowadzone były dzięki środkom uzyskanym z Narodowego Centrum Nauki, w ramach konkursu Preludium pt. „Ukryte krajobrazy kulturowe zachodniomałopolskich wyżyn lessowych”. W badaniach brali udział archeolodzy i geofizycy z Polski, Irlandii, Niemiec, Czech i Słowacji.

Autorstwo: Szymon Zdziebłowski

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl